

Altijd als laatste gekozen

Kinderen met het ziende blind syndroom

Iedere sportleraar zal ze herkennen: de kinderen die smoesjes verzinnen om maar niet mee te hoeven doen met de gymles: gymspullen vergeten, ongesteld, hoofdpijn of vage blessures. Dat er weleens een reden voor het verzinnen van die smoezen zou kunnen zijn, is iets waar we wat vaker bij stil zouden moeten staan. In dit artikel staan we stil bij een aandoening die wordt omschreven als het ziende blind syndroom. Door: Mieke Fransen

ANITA RIEMERSMA

Zou die raak zijn?

Waarom verzint iemand smoesjes en waarom wordt iemand altijd als laatste gekozen bij balsporten? Of gaat de leraar er gemakshalve vanuit dat er geen eer te behalen valt aan klunzen en slome duikelaars? Of, zoals ik op bol.com las van een leraar LO als reactie op mijn boek: 'Sorry, sorry, sorry. Ik maar denken dat al die doetjes in mijn klassen lui waren.'

Zoals vroeger dyslectische kinderen dom werden gevonden en lage schoolcijfers kregen, zo worden kinderen met het ziende blind syndroom in school vaak voor asociaal en lui versleten. Maar dat zijn ze niet.

Verwarring

Dit ziende blind syndroom moet niet verward worden met het syndroom van Balint, een ernstige, gelukkig zelden voorkomende psychiatrische stoornis. De 'normale' kinderen met het ziende blind syndroom hebben motorische angsten als gevolg van een afwijking in de visuele perceptie.

Waarom zijn sociale angsten al vrij lang bespreekbaar, maar hoor je maar weinig over motorische angsten? Motorische intelligentie en ruimtelijk inzicht zijn vormen van intelligentie die nodig zijn om goed te kunnen functioneren.

In mijn boek 'Wees blij dat ik niet rij', bespreek ik de situaties waarbij de ziende blinde in de problemen komt. Dat zijn vooral sport- en verkeerssituaties; overal waar je snel moet kunnen zien en reageren, en dat kan de zb-er niet. O, na honderden rijlessen haalt hij of zij misschien het felbegeerde roze papiertje, maar zit u graag bij deze persoon in de auto? Zo iemand die net alles even te laat ziet, dus net wat later reageert, geen afstanden en snelheden kan inschatten, niet goed kan anticiperen op onverwachte situaties; die altijd rechts blijven rijden en niet durven in te halen, omdat ze de snelheid van tegemoetkomende auto's niet kunnen inschatten? Als je het die personen eerlijk vraagt, bekenen ze vaak dat ze niet graag achter het stuur zitten en liever van Swifterbant naar Dronten rijden dan van Amsterdam naar Parijs.

Toevoeging redactie

Over het ziende blind syndroom is weinig tot geen literatuur beschikbaar. Via Google scholar (wetenschappelijke content) wordt alleen verwezen naar de ziekte van Balint. Deze komt over het algemeen alleen bij ouderen voor.

Via de normale googlepagina komen we uit bij het boek van de auteur van dit artikel.

De zb-er bij de lessen LO

Wat zijn de problemen bij de lessen LO? Allereerst heeft de zb-er een gestoorde oog-handcoördinatie. Dit betekent dat wat gezien wordt, niet onmiddellijk in goed handelen omgezet kan worden. Balsporten vooral zijn dan een crime. Zb-ers kunnen geen bal goed gooien of vangen of adequaat reageren op het moment dat er plotseling iets gebeurt. Alles gaat altijd net iets te snel. Dit is geen onwil of slechte karaktertrek, maar een fout in de hersenen. Deze gestoorde oog-handcoördinatie komt doordat er door een oogafwijking geen diepte-zien is (dit komt bij 7% van de mensen voor), maar ook door een algemeen zeer traag reactievermogen. Dit is geen luiheid, maar het signaal van de hersenen naar de spieren gaat gewoon veel langzamer. Het hele visuele geheugen is bij zb-ers trouwens slecht. Ze verdwalen daarom makkelijk, herkennen mensen pas na hen meerdere keren gezien te hebben. En, belangrijk voor de lessen LO: ze kunnen moeilijk iets nadoen.

Een voorbeeld uit mijn eigen schooltijd
Handbal. Ik loop als een kip zonder kop tussen allemaal rennende meiden in, waar bij het mij volstrekt duister is of ik naar

links of rechts moet lopen (rechts en links is voor zb-ers trouwens altijd een probleem). Waar het doel zich bevindt en waar ik geacht word naar toe te hollen, weet ik ook niet. Wie er in mijn team zit kan ik ook niet één, twee, drie zien. Ik houd alleen maar die afschuwelijke bal in de gaten, omdat ik als de dood ben om dat loeiharde ding tegen mij aan te krijgen (zoals ik pas van iemand hoorde: 'Ik was banger voor een bal, dan een kreeft voor een bak kokend water'). Vangen kan ik niet, dus er zit maar één ding op: wegwezen! Als toch door een wonder die akelige bal ineens op me afkomt en er geschreeuwd wordt die te vangen, staat er een hele horde meiden om me heen die dat ding willen hebben. Gooien kan ik niet, dus de eerste de beste die de bal wil hebben kan hem krijgen; als ik hem maar kwijt ben! Hier word je niet populair door.

Dan maar liever volleybal, daar hebben ze het in ieder geval niet op jou gemunt. Sinds ik mijn boek over het ziende blind syndroom uitbracht heb ik tientallen reacties gehad van andere zb-ers. Ook bij mijn studenten heb ik het nagevraagd: balspelen staan nog steeds hoog op het lijstje van favoriete sporten bij leraren LO. Maar voor zb-ers zijn andere bewegingsactiviteiten meer geschikt.

Wat kan de leraar LO doen?

De goede sportleraar doet het natuurlijk al: veel verschillende bewegingsvormen aanbieden: aerobics, steps, pilates, jazzballet, salsadans, yoga, of gewoon bewegen op muziek. Even een net ophangen is natuurlijk wel makkelijk; nieuwe choreografieën bedenken en zelf de hele les hupsen en springen een stuk vermoeiender, maar voor sommige mensen wel veel leuker. Niet iedereen is competitief ingesteld en zeker niet als je toch nooit wint: dan is de lol er gauw af. Het wordt op de opleidingen tegenwoordig wel geleerd, maar in de praktijk nogal eens vergeten: alle kinderen motiveren. De één motiveer je met competitie, de ander met een goede conditie en een grote groep met bewegen op muziek. Bij het doen van balspelen wil ik een paar tips geven voor de omgang met zb-kinderen:

- leg duidelijk uit. Zb-ers zijn niet visueel ingesteld, maar vaak wel auditief, maak daar gebruik van. Spelregels snapt het zb-kind niet automatisch; laat haar/hem ze zelf eens uitleggen en controleer of alles gesnapt is
- langzaam met een bal gaan oefenen; gebruik een grote zachte bal en niet te snel in wedstrijdverband
- goed leren kijken in plaats van denken

Uitkijken

aan vangen of slaan. Deze tip heb ik uit het boek van W.T Gallwey: *Innerlijk Tennis*. In dat boek staan trouwens wel meer goede tips voor gymleraren om zb-ers te helpen

- zelfvertrouwen vergroot je door kleine succesjes en niet door als dom sukkeltje altijd als laatste gekozen te worden
- wees geduldig! Het zal heel wat tijd kosten zb-ers te leren opslaan, bovenhands of onderhands. Een knuppel krijgen wij nooit tegen de bal en ook het golfballetje ligt na twintig keer meppen nog steeds op dezelfde plaats
- geef indien mogelijk groepslessen ingedeeld naar interesse of jongens en meisjes. Belangstelling en competenties lopen uiteen. Goede leerkrachten kijken bij het werken in groepen wat ieder individu nodig heeft.

De diagnose van het ziende blind syndroom

Bij lezingen krijg ik vaak de vraag hoe het ziende blind syndroom gediagnosticeerd

moet worden. Dat wordt helaas nog niet veel gedaan. Maar iedereen die mijn boek leest herkent zichzelf in de symptomen van het zbs of herkent anderen erin, zowel kinderen als volwassenen.

Het gaat mij er niet om om weer iets nieuws toe te voegen aan de lange lijst met afwijkingen die probleemkinderen thuis en in het onderwijs hebben, maar ik vind wel dat ieder mens recht heeft op erkenning van al dan niet ernstige handicaps en daarbij passend onderwijs.

Om de leraar LO te helpen bij de diagnose van het zbs:

- wees extra alert als u een kind ziet met een bril of afgeplakt oog. Oogafwijkingen geven een grote kans op het zbs
- let op motorische angsten: bang om te vallen, te klimmen, te gooien of vangen
- geen ruimtelijk inzicht. Loopt er iemand naar het verkeerde doel of botst hij overal tegenaan? Waarschijnlijk een zb-er
- geen spelinzicht; weet niet waar ze moet gaan staan; ze anticiperen slecht.

Ach zo moeilijk is het niet om de diagnose 'ziende blind' te stellen, maar wel belangrijk. Ook zb-ers moeten goed bewegingsonderwijs krijgen. Juist nu kinderen steeds minder op straat mogen spelen en niet meer alleen lopend of fietsend naar school komen, loop je de kans dat kinderen die hier al gevoelig voor zijn, nog slechter zich leren oriënteren en ook niet meer spelenderwijs bepaalde vaardigheden aanleren. Waarom hebben nog maar weinig mensen van het zbs gehoord? Tja, mensen weten het niet en zullen zelf nooit vertellen dat ze ziende blind zijn. 'Hoogsensitief' klinkt wel chic en 'dyslectisch' levert je extra examen-tijd op, maar wat heb je aan 'ziende blind'? Niemand loopt graag te koop met zijn

eigenaardigheden en met deze kleine handicap kom je prima door het leven.

Maar ik wil graag pleiten voor goed bewegingsonderwijs voor deze grote groep kinderen, want naast alle voordelen van sporten voor lichaam en geest, is er, zoals bekend, een nauwe relatie tussen motorische en cognitieve ontwikkeling. De verantwoordelijkheid van de sportleraar is groot.

Mieke Fransen-Stolwijk is docent/trainer communicatie en managementvaardigheden aan de Christelijke Agrarische Hogeschool in Dronten

Wees blij dat ik niet rij
(ISBN 978-908666063-6)

Correspondentie:

frm@cah.nl

ADVERTENTIE

Na het succes van **Bewegen, Sport en Maatschappij** voor de **bovenbouw** is er nu:

“Bewegen en Sport” voor de **onderbouw** vmbo/havo/vwo

De eerste scholen zijn al met dit boek aan het werk!!!

Meer informatie: www.lichamelijkeopvoeding.nl

Bestel het kennismakingspakket voor de sectie:

6 boeken + CD-ROM (docentenhandleiding) voor € 99,- Verzendkosten: € 5,00

email: albert.sickler@tiscali.nl